

Литература:

1. Дзюблюк О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків / О. Дзюблюк, О. Владимир // Вісник Національного банку України. – № 5. – 2014. – С. 26-33.
2. Міщенко В. Роль іноземного капіталу в банківському секторі країни / В. Міщенко, Р. Набок // Вісник Національного банку України. – 2005. – № 11. – С. 38-44.
3. Гірняк В.В. Іноземний капітал банків України: ризики та можливості / В.В. Гірняк // Інноваційна економіка – 2014. – № 5(54) – С. 261-264.
4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Офіційний веб-портал Національного Банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=17867471
5. Дмитренко М. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківського сектору України / М. Дмитренко, Ю. Жежерун // Фінансовий простір. – № 2(18). – 2015. – С. 13-20.

ДЕМЧЕНКО І.В.

К.Е.Н., ДОЦЕНТ,

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, УКРАЇНА

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Постановка проблеми (актуальність). Дотримання фінансової безпеки за сучасних умов можливо виключно за умови змін підходів до управління суб'єктами галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праці М.Я. Дем'яненка, О.І. Мошенця, О.П. Гоголі, А. Потіхи та О.В. Демченко розвинули процес вирішення проблеми подолання кризових явищ різного типу в сільськогосподарській галузі.

Мета дослідження. Враховуючи значення галузі сільськогосподарського виробництва, яке збільшується з огляду на необхідність забезпечення продовольчої безпеки країни, розвитку експортного потенціалу та міжнародних стосунків, необхідним є розробка засад дотримання фінансової безпеки серед аграрних суб'єктів господарювання.

Результат дослідження. У всі часи до галузі сільськогосподарського виробництва була прикута увага суспільства і влади. Такий вид економічної діяльності, попри високу трудомісткість ручної праці, значної капіталоемності та специфічних особливостей потенційно здатний формувати додатковий продукт доволі стабільно та прогнозовано при умові раціонального природокористування. Відмітимо також значення галузі для населення. Наявність земельної ділянки для багатьох стає джерелом отримання пасивного доходу, або перетворюється на основних виробничий фактор. Щодо макроекономічних показників, то галузь на фоні загальносвітових фінансових проблем амбітно нарощує частку в структурі експорту країни та перетворилася в джерело валютних надходжень до економіки.

Разом з тим, складна фінансова ситуація вимагає рішучого реформування будь-якого сегменту господарювання економіки. Особливо це стосується виду діяльності, яка за багатьох причин демонструвала позитивні фінансові показники та результати – сільське господарство. Наперед відмітимо, що суб'єкти господарювання виявилися не готові до шоків змін, вимагаючи більш м'якого, поетапного скасування державних програм підтримки галузі різного роду. Зауважмо, що з 1999 року, тобто з моменту дії фіксованого сільськогосподарського податку, а згодом його « правонаступника » - єдиного подарку (для платників 4 групи), менеджмент суб'єктів господарювання галузі фактично не був зацікавлений демонструвати гнучкість управління. Єдиною базою для оподаткування слугувала площа сільськогосподарських земель, оцінка яких зовсім згодом стала неадекватною. За таких умов кількість загрозливих факторів та протиріч лише збільшувалась з часом, а засади забезпечення фінансової безпеки господарювання порушувались або взагалі ігнорувались власниками та (або) керівниками.

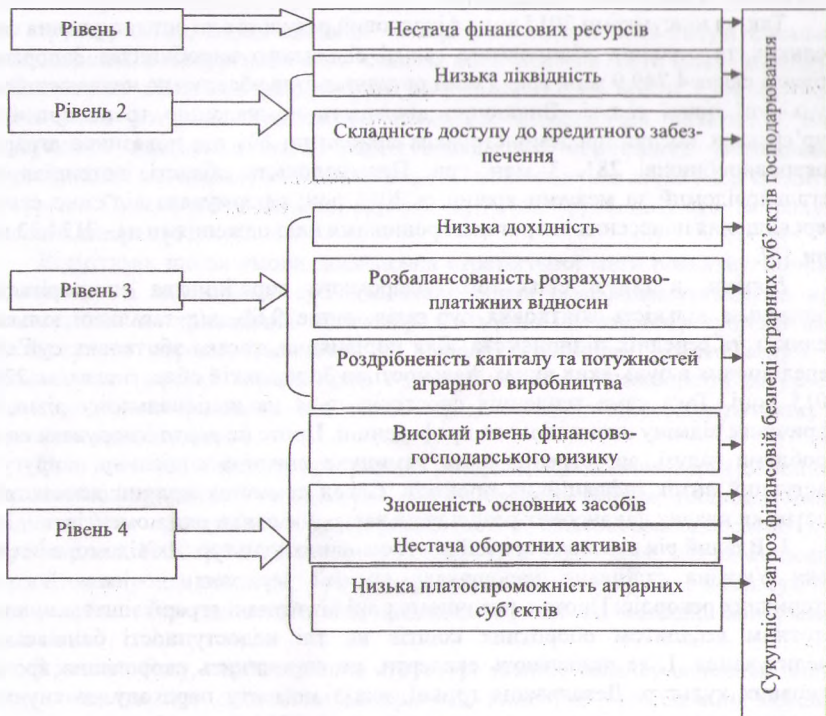

Рис. 1. Ієрархічна модель деструктивних факторів впливу на фінансову безпеку аграрних суб'єктів господарювання

* - побудовано автором на основі власних досліджень

З метою наведення рекомендацій щодо напрямів забезпечення фінансової безпеки необхідно навести визначення категорій. Під фінансовою безпекою аграрних суб'єктів ми розуміємо стан можливості досягнення стратегічних задач розвитку суб'єкта, адекватний до таких задач ресурсний потенціал, якісні показники фінансового стану, а також здатність ефективно протидіяти різновекторним загрозам діяльності.

Проведене дослідження дозволило ідентифікувати та виявити основні фактори (загрози) виникнення тимчасової дестабілізації або суттєвих фінансових складнощів з перспективою банкрутства для сільськогосподарських товаровиробників.

Попри численні загрози, галузь сільськогосподарського виробництва демонструє позитивні фінансові результати одночасно з великою кількістю індикаторів та показників, що не відповідають нормативним значенням фінансової безпеки. Разом з тим, сукупний результат діяльності аграрних суб'єктів господарювання переважає аналогічні показники практично будь-якого з видів економічної діяльності.

Так, за підсумками 2015 року фінансовий результат до оподаткування серед великих та середніх підприємств галузі сільського виробництва Запорізької області склав 4 749,9 млн. грн. Такий результат став абсолютно недосяжним для будь-якої іншої галузі. Виключно діяльність по наданню транспортних та кур'єрських послуг продемонструвала приблизно 6% від показника аграрних товаровиробників: 281, 3 млн. грн. Промисловість області, потенціал якої загальновідомий за межами країни, в 2015 році сформувала від'ємне сальдо: перевищення понесених витрат над грошовими надходженнями на -7124,33 млн. грн. [5].

Доречи, в галузі сільськогосподарського виробництва спостерігається мінімальна кількість збиткових суб'єктів: лише 9,6% від загальної кількості великих та середніх підприємств. Для порівняння, частка збиткових суб'єктів серед діючих в будь-яких видах діяльності по Запорізькій області складає 22% в 2015 році. Така сама тенденція спостерігається на національному рівні, що спричиняє відміну низки пільг та преференцій. Проте не варто ігнорувати скриті проблеми галузі, загострення яких неминуче викличе соціальну напругу та наступний виток інфляційних процесів. Серед основних причин демонстрації настільки вдалих фінансових результатів варто відмітити ряд моментів.

1. Вдалиий рік стосовно врожайності основних культур. Як відомо, в останні роки Україна стабільно нарощувала врожай зернових, довівши його до історичних рекордів. Проте в поточному році вітчизняні аграрії зіштовхнулися з істотним дефіцитом оборотних коштів на тлі недоступності банківського кредитування. І, як зазначають експерти, це спричинить скорочення врожаю основних культур. Девальвація гривні, яка з моменту переходу до гнучкого курсоутворення на валютному ринку в лютому 2014 р. знецінилася до долара США в 2,6 рази, та загальне падіння економіки протягом останнього року не могли не відбитися на діяльності агропромислового комплексу країни. Так,

обвал гривні призвів до зростання цін на основні матеріально-технічні ресурси, зокрема на паливо [4].

2. Аносовані умови скорочення опосередковані підтримки сільськогосподарської галузі по спеціальному режиму оподаткування ПДВ, а також подальше зростання ставок Єдиного податку (для платників 4 групи). Нововведення, що вступили в силу з 01 січня 2016 року, спонукали менеджмент суб'єктів максимально реалізовувати сільськогосподарську продукцію вже в 2015 році. Доречи, індекс споживчих цін по продуктах харчування за період з 2013 по 2015 рр. по Запорізькій обл. збільшився на 64,1%.

3. Особливості обліку витрат виробництва, що складають основну частку собівартості. Більшість товаровиробників списувало необхідні матеріали за вартістю придбання, що в умовах стрімкого знецінення національної грошової одиниці призводить до суттєвого спотворення кінцевих фінансових результатів в бік завищення.

Зважаючи на першочергову необхідність в адекватному забезпеченні суб'єктів фінансовими ресурсами, необхідно навести актуальні зміни в їх складі на структурі. Так, серед великих та середніх підприємств галузі сільського господарства в Запорізькій обл. станом на 1 березня 2016 року домінувало забезпечення власними фінансовими ресурсами: 92,3% проти 7,7% залучених фінансових ресурсів. Тривожним аспектом залишається практично повна відсутність довгострокового фінансування, що відображає неможливість нарощування потенціалу або навіть капітальне оновлення за рахунок кредитних ресурсів. Практично повністю аграрні суб'єкти функціонують за рахунок власних джерел [5].

Відмітимо, що за умови досягнення стратегічної мети розвитку та повної задоволеності власниками суб'єкта стану справ самофінансування не може розглядатись як тривожний індикатор. Ситуацію на кожному суб'єкті варто досліджувати окремо, зважаючи на середні показники роботи галузі (бо сільськогосподарське виробництво є досить типовим, а конкретні результати більшою мірою залежать від рівня менеджменту), динаміку розвитку та поставлені пріоритети.

Про значення вільного доступу до ресурсів, що в свою чергу забезпечує інноваційний розвиток та дозволяє нейтралізувати ризики господарювання, свідчить факт традиційного браку ліквідності в сільськогосподарській галузі виробництва. На 01.03.2016 коефіцієнт покриття склав 0,44, що не відповідає нормативному значенню (0,5). І це характерно для пори року. Коли суб'єкти акумулюють оборотні засоби для проведення робіт по закладці майбутнього врожаю.

З іншого боку, переважання в структурі активів балансу основних засобів може свідчити про оновлення матеріально-технічної бази, заміну морально застарілих та фізично зношених об'єктів основних засобів та подальшою капіталізацією галузі. Такі ситуації можливі на суб'єктах з припливом інвестицій. Доречи, іноземні та національні інвестори змінили вектор пріоритетів в бік саме галузі сільськогосподарського виробництва, де фінансові

ризиків донедавна були мінімальними, а результати діяльності – прогнозованими.

Враховуючи актуальні умови господарювання, наведемо можливі напрями забезпечення фінансової безпеки аграрних суб'єктів господарювання. Перш за все, вперше за багато років керівництво та менеджмент суб'єктів вперше стикнулося з необхідністю організації та ведення фінансової роботи. Окрім «традиційного» контролю над станом розрахунково-платіжної дисципліни контрагентів та нормуванням оборотних коштів додається актуальна функція планування, оптимізації податкового навантаження, пошук джерел фінансування (в тому числі й альтернативних) а найголовніше – корегування підходів ведення бухгалтерського обліку.

Спостерігаються тенденції до зниження облікової ставки, що залежить від стану розвитку національної економіки в цілому та успіхів діалогу «Україна - МВФ». Однак вдалі управлінські рішення дозволять значно легше сприймати відсутність вільного доступу до кредитних ресурсів. Саме тому, у розвиток думок О.П. Гоголю, зауважимо актуальні заходи фінансової стабілізації аграрних суб'єктів [2]:

- активне управління дебіторської заборгованістю: декларована в угодах індексація заборгованості, конкретно прописані санкції за порушення терміну платежів, факторингові операції, звершення до судових органів;

- заходи щодо реструктуризації існуючої заборгованості суб'єкта, що може виступати в формах часткового списання, пролонгації, переведення до складу довгострокових боргів.

Вказані заходи є об'єктом внутрішнього контролю менеджменту і суттєво не залежать від зовнішніх факторів. Натомість, активні дії дозволять стабілізувати фінансову систему суб'єкта, забезпечити ефективність роботи фінансів, а як наслідок – гарантувати фінансову безпеку конкретного аграрного суб'єкта.

Висновки. За сучасних умов менеджмент кожного аграрного суб'єкта господарювання змушений активно діяти для забезпечення фінансової безпеки. Об'єктами уваги є раціональна організація фінансової роботи в плані оптимізації податкового навантаження, можливої реструктуризації зобов'язань, пошуку додаткових джерел фінансування та роботи по управлінню дебіторської заборгованістю.

Література:

1. Податковий кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 01.06.2016).
2. Гоголю О.П. Джерела оздоровлення сільськогосподарських підприємств як складова антикризового управління. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/088.pdf>.
3. Карпунь І.Н. Антикризові заходи фінансової стабілізації суб'єктів господарювання / І.Н. Карпунь // Науковий вісник ЛНТУ України. – 2009. – Вип. 19.10. – с. 186-192.
4. Потіха А. Урожай-2015: здобутки і перспективи. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1268:urozhaj-2015&catid=8&Itemid=350.

5. Статистична информация: Материали Головного управління статистики у запорізькій області. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=5051&Itemid=331.

КИРИЧЕНКО Е.В.

К.э.н., доцент

ХЕРСОНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ, УКРАИНА

СУЩНОСТЬ АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НАЛОГОВЫХ РИСКОВ

Постановка проблемы. С изменением экономической конъюнктуры, усовершенствования форм и методов налогового контроля налоговые риски могут изменяться, дополняться. Это нуждается в организации систематического анализа контрольной деятельности и соответствующей коррекции налоговых рисков. Следовательно, одно из заданий эффективной деятельности налоговых органов – это эффективное администрирование налоговых рисков, которые являются частью налогового администрирования как целостной системы управления взаимоотношениями с налогоплательщиками в части соблюдения налогового законодательства.

Анализ последних исследований и публикаций. Значительный взнос в разработку данной темы сделали такие ведущие ученые-экономисты как В. Андрущенко [1], О. Десятюк [2], О. Жигаленко [3], А. Крисоватый [4], А. Луцик [5], В. Мельник [6], А. Никитишин [7], И. Таранов [8], В. Федосов [9], М. Черный [10], К. Швабий [11], С. Юрий [12] и другие. Однако, не достаточно внимания уделено определению администрирования именно налоговых рисков.

Цель исследования. Целью данной статьи является исследование сущности администрирования налоговых рисков и предоставление собственного более обоснованного определения.

Результат исследования. Налоговые риски нужно не только прогнозировать, но и оценивать, анализировать, минимизировать и предупреждать, то есть их администрировать. Понятие “администрирование” все более часто начало использоваться в научной литературе. Сам термин происходит от латинского “administratio”, что означает “руководство”, “управление” [13, с. 235].

В российско-украинском словаре экономической терминологии этот термин ассоциируется с юриспруденцией [14, с. 28]. В словаре современного украинского и русского языка значение этого слова трактуется как управлять, руководить чем-либо [15, с. 12; 16, с. 21]. В экономической энциклопедии термин ассоциируется с командно-административной системой [17, с. 864]. Под понятием “налоговое администрирование” А. Дадашев понимает проблемы